

Írta: Graszt Tibor

A KRÍZIS ALAPÍTVÁNY MUNKÁJÁRÓL

A Krízis Alapítványt 1992-ben a XXII. ker. Nevelési Tanácsadó szakemberei hozták létre magánalapítványként, azzal a céllal, hogy alternatív modelleket kísérletezzen ki a gyermekvédelemben, elsősorban a prevenció terén. Az 1993. évi III. tv. (Szociális törvény) kötelező önkormányzati feladatként jelöli meg az átmeneti gyermekotthont, mint szolgáltatást.

Az Alapítvány 1993-ban, az országban elsőként, hozta létre átmeneti gyermekotthonát, melyet 1994-től a XXII. kerületi Önkormányzattal kötött ellátási szerződés keretében működtet.

Az 1997. évi XXXI., a Gyermekek védelméről és gyámügyi igazgatásról szóló törvény 1997. november 1-jétől a fentieket alapellátásként vezeti be.

Az Alapítvány működésének törvényességét a Fővárosi Főügyészség ellenőrzi, az Otthon fenntartói felügyeletét az Alapítvány, szakmai felügyeletét pedig a Fővárosi Közigazgatási Hivatal látja el. A kerületi önkormányzattól az ellátási szerződés alapján folyósított összeg felhasználását az Állami Számvevőszék ellenőrzi.

Forrásaink az átmeneti gyermekotthoni fejkvóta, a XXII. kerületi Önkormányzattal kötött ellátási szerződés, személyi térítési díj, pályázati pénzek, szponzori felajánlások.

Az Alapítvány átmeneti gyermekotthonának alapvető célja, hogy szervesen kapcsolódva a gyermekvédelem területi intézményrendszerébe, speciális segítséget nyújtson a szociálisan, mentálisan teljesítőképességük határára sodródott szülőknek problémáik időben történt felismerésében, kezelésében. A gyermekotthon sajátos eszközeivel, a szülővel, gondviselővel kötött szerződés alapján a gyermek átmeneti kiemelésével, családi krízismenedzseléssel vállalhat szerepet a családintegráció megőrzésében, a veszélyeztetett gyerekek pályára állításában, esetenként a gyermek számára legmegfelelőbb szakirányú társintézmény ajánlásában.

Az Alapítvány 1997-ben létrehozott egy a Gyermekotthonhoz tartozó Kiléptető Otthont, mely tovább kísérheti a nálunk nagykorúvá váló növendékeket, szociális kollégiumi jelleggel támogatva a hajléktalanságtól, munkanélküliségtől veszélyeztetett fiatalokat középiskolai tanulmányaik befejezéséig, illetve a munkába állás, társadalmi integráció első lépéseiben fokozatosan közvetítve az önálló életvitelre való átállással járó anyagi, erkölcsi terheket.

A Krízis Alapítvány tervei között szerepel az évek alatt a gyakorlatban kialakított és bejáratott modellt más közigazgatási egységekben, a helyi viszonyokhoz igazodó, a feladatvállalás alapján történő meghonosítása, budapesti, később országos hálózat kialakítása és működtetése.

A KRÍZIS ALAPÍTVÁNY GYERMEKOTTHONA

Célok és feladatok

- az átmenetileg krízishelyzetbe került családok gyermekeinek gondozása, visszaillesztése a társadalomba,
- a válsághelyzetbe került fiatal intézményes körülmények között való segítése,
- a súlyosan neurotikus, pszichotikus vagy deviáns szülők alkalmatlansága folytán megoldhatatlan élethelyzetbe került kiskorúak hosszabb ideig tartó gondozása, nevelése,
- a Krízis Gyermekotthonban nagykorúvá váló magukra utalt fiatalok utógondozása,
- speciális képességzavarokkal, tanulási nehézségekkel küszködő gyermekek képességeinek, motivációinak fejlesztése, rendszeres tanuláshoz szoktatása,
- a felnőtt élethez szükséges pozitív szerepek modellezése,

- a közösségi szokásrendszerek, viselkedési minták elsajátíttatása,
- a másság elfogadtatása,
- érzelmi érzékenység kialakítása, empátiás készség fejlesztése,
- a szabadidő-szervezés kultúrájának formálása, alakítása,
- a környezet, a testi higiénia, az önkiszolgálás, a megjelenés, az egyéni ízlésvilág fejlesztése,
- a kommunikáció, a verbális képesség, a tudatos életvezetés irányítása,
- intenzív családgondozás.

Az Átmeneti Gyermekotthon működése

Jelenlegi intézményi helyzetünket az önkéntes igénybevehetőség miatt a családsegítő szolgálatokhoz érezzük legközelebb, de eszközt jelenthetünk a gyermekjóléti szolgálaton keresztül a gyámhatóságnak a kezében, kevésbé súlyos vagy eldöntendő esetekben férőhelyeink preventív, ajánlás útján történő igénybevételekor. Intézményi kapcsolatainkat a már említetteken túl a Nevelési Tanácsadó, az iskolák és gyermekvédelmi felelőseik, a Fővárosi Gyermek- és Ifjúságvédő Intézet jelentik.

Az intézményben sokéves szakmai gyakorlattal rendelkező pedagógusokból, gyógypedagógusokból, pszichológusból, szociális asszisztensből, gyermekorvosból álló team dolgozik folyamatos munkarendben. A státuszok felosztása a következő: vezető-nevelő, gazdasági vezető-nevelő, 2 nevelő-családgondozó, 2 éjszakás-nevelő, szociális asszisztens, utógondozó, pszichológus, gyermekorvos. Fontos megjegyezni, hogy 1994 óta gyakorlatilag ugyanaz a stáb működik együtt, a nagy fluktuáció mindenképpen veszélyeztetné a szakmai munka eredményességét.

A Krízis Otthon által ellátott terület főként a XXII. kerület, ill. szabad férőhelyeink erejéig a vele szomszédos XI. kerület. A regionális jelleg szakmai megfontolásokból meghatározott, hiszen lényegesnek tartjuk, hogy a gyermek életében, környezetében, külső kapcsolatrendszerében csak a legszükségesebb változások következzenek be. Az iskola, a baráti kör változatlan maradjon, amennyiben ez a gyermekre nézve nem jelent veszélyt. 1997-ben az átmeneti gyermekotthonok hiánya miatt távolabbi kerületekből is fogadtunk rövid lefolyású kríziseseteket.

Az Otthonban 16 férőhely van, optimális kihasználtsága 14+2 krízishely. A jelenlegi igények szintjén a fent említett régió szükségleteit fedezi. Intézményünk koedukált, eredeti terveink szerint 6 és 18 év közötti gyermekeket fogad.

1997-ben 40 gyerek fordult meg otthonunkban. A jelenleg is bennélők száma 15 fő, a Kiléptető Otthonban 4 fő.

A gondozottak közül 1997-ben XXII. kerületi volt 23 fő, XI. kerületi 5 fő, egyéb kerületből 12 gyerek került otthonunkba.

Átlagos létszámunk 1997-ben 14,99 fő, az összes gondozási nap 5469 volt. A XXII. kerületi átlag 12,07 fő, az általuk igénybe vett gondozási napok száma 4405 volt.

A bekerülést kiváltó közvetlen okok között a hajléktalanság 13, haláleset a családban 5, családi viszály 11, szülő(k) börtönben 5, új családtag 3, kórházi kezelés szintén 3 esetben jelent meg.

A XXII. kerületből: a klienseket hozzánk irányító intézmény Nevelési Tanácsadó 5, Gyermekjóléti Szolgálat 5, Családsegítő Szolgálat 2, Gyámhatóság 3, kerületi iskola 6 alkalommal volt. A XI. ker. Pedagógiai Szolgáltató Központ, a CSSK és a Fővárosi GYIVI összesen 5 esetet küldött. Ajánlás útján 6 esetben szülő, 8 esetben pedig a gyermek jelentkezett.

1997-ben 16 lány- és 24 fiúnövendékünk volt. Életkor, gondozási időtartam és iskolatípus szerinti megoszlásukat táblázatba foglaltuk. (1. sz. melléklet)

Bekerülés az Otthonba

A bekerülést a családon kívül, szülőkön keresztül indítványozhatja a Nevelési Tanácsadó, az iskola, a családsegítő, a gyámhatóság, a gyermekjóléti szolgálat. Minden megkeresést regisztrálunk.

A kisiskolás gyermekek jelentkezésénél szülői, törvényes képviselői beleegyezés, valamint a gyerek részéről a felvétel elfogadása szükséges. Serdülő fiatalok esetében a szülő, az iskola, a gyámhatóság, társintézmény, vagy maga a kiskorú kérheti önként a felvételét. Az utóbbi esetben a törvényes képviselővel 72 órán belül felvesszük a kapcsolatot. A gyermek esetleges befogadásához a törvényes képviselő beleegyezése szükséges.

A felvétel kritériumai: szerződés-kötés, 6. betöltött életév (rendkívüli esetben önkiszolgálásra képes óvodáskorú), az Otthon házirendjének szülő és gyermek általi elfogadása, iskolalátogatás vagy annak rövid időn belüli megszervezhetősége, a leendő növendék kiskorúsága.

A felvétel menete

A felvétel egy hónapra szóló szerződéssel történik. Ezt a szerződéstípust minden esetben megelőzi a munkatársunk által készített általános interjú, mely tájékoztodik a gyermek problémáiról, korábbi, illetve jelenlegi életútjáról, környezetéről, iskolai karrierje előmeneteléről, társas környezetéről, érdeklődési területeiről. Munkatársunk ismerteti az otthon házirendjét, napirendjét, szervezeti és szabályzati kereteit, szülői oldalról információt gyűjt a családról, annak szereposztásáról, szerkezetéről, hagyományairól, nevelési módszereiről, familiáris, esetleges már meglévő segítő intézményi kapcsolatairól. Érdeklődik a család anyagi helyzetéről, tájékoztatja a szülőket az intézménybe kerülés anyagi vonzatairól (a térítési díj, családi pótlék, rendszeres nevelési segély felhasználásának módjáról), a pénzkezelés rendjéről, s bekéri a gyermek nyilvántartásba vételéhez szükséges dokumentumokat (anyakönyvi kivonat másolata, fénykép, TB kártya, személyi igazolvány, az anyagi kötelezettséget igazoló okmányok). Tisztázzák, hogy a szülő miben kér segítséget, problémáinak megoldása szerint mennyi időt vesz igénybe, együtt határozzák meg a lehetséges közös célokat, körvonalazzák az együttműködés módját.

A gyermekre vonatkozó részletes tájékozódás után az interjút készítő nevelő esetleírást, ideiglenes gondozási tervet készít, jelentést tesz az otthonban működő szakmai teamnek. Ezen a ponton kapcsolódik be a pszichológus, aki részletes anamnézist vesz fel, a gyermek intellektuális képességeinek, személyiségállapotának vizsgálata után kiegészíti a pedagógiai felmérést. A team-konzultáció alapján a gyermekotthon vezetője dönt a felvételtől.

A felvételt kizáró okok a következők lehetnek:

- ha speciális segítséget igénylő gyógypedagógiai eset,
- ha az intézmény profiljába nem illeszkedő orvosi, pszichiátriai kezelést igénylő eset (pszichózis, szélsőséges deviancia, narkózis).

Ekkor megkísérlünk a gyermek problémáira adekvát megoldást nyújtó társintézményt ajánlani.

A gondozás első hónapja

Az első szerződést minden esetben egy hónapos időtartamra kötjük. Ezt indokolják az első interjúval kapcsolatos tapasztalatok:

A jelentkező családok 50 %-ánál a szülők az első interjújuk során csak és kizárólag a gyerek magatartási és tanulási nehézségeit jelölik meg problémának. A szülők másik fele a saját felelősségét is érzékeli a krízishelyzet kialakulásában. Mintegy kétharmaduk a bajok forrását szociális

nehézségeikben látja. Az esetek mögött legtöbbször hosszú ideje tartó, nem ritkán generációkon áthúzódó problémák vannak, amelyek komplex beavatkozást tesznek szükségessé.

A jelentkezők 80 %-a hátrányos helyzetű. A szülők mintegy 50 %-a a munkaerőpiacról kiszorult vagy perifériára került, közel egyharmaduknál a problémák megoldatlan lakásviszonyokkal társulnak. A jelentkező gyermekek kb. 90%-ánál a szülők elváltak, és/vagy nem vérszerinti szülő neveli a gyermeket. A hozzánk forduló szülők negyedénél az apa neveli a gyermeket. Mint ahogy azt az adatok is mutatják, a helyzet rendezésére a gyermek családból történő tartós kiemelése legtöbbször elkerülhető. Nagyon fontos, hogy a bekerülésnél felmérjük a családi krízishelyzet mértékét, az intézményünk számára nem felvállalható eseteket a gyermekvédelem más ellátóihoz kell irányítani.

A felvétel után két héten belül sor kerül a családban történő részletes környezettanulmány elkészítésére, mely vonatkozik a lakás körülményeinek, állapotának, állagának felmérésére, higiénikus jellemzőire, a szülők hozzáállására, együttműködési készségére, anyagi helyzetére. Ebben az időszakban történik a kapcsolatok kialakítása az iskolával, a gyerek osztályfőnökével, tágabb rokonsággal, már meglévő intézményes és egyéb kapcsolataival (edző, külső családgyógyozó stb.). Amennyiben a családdal intézményes formában együttműködő szakember foglalkozik, a feladatok megosztásáról szakmai konzultáción döntünk.

Az első hónapban figyelemmel kísérjük a gyermek beilleszkedését közösségünkbe, vizsgáljuk külső és belső kapcsolatrendszerének alakulását. Tapasztalatainkat összevetjük az első interjú anyagával. A fentiek tükrében készül el a részletes terápiás terv, mely tartalmazza a gyerek jelen állapotának felmérésének, pedagógiai vizsgálatnak, az anamnézisnek, az orvosi vizsgálatnak, a környezettanulmánynak elemeit. Javaslatot tesz a gondozási időre, módszerekre, családgyógyozási célok, technikák, fejlesztési tevékenységek alkalmazására.

A team által elfogadott részletes terápiás terv alapján kötjük meg a szülővel a második időszakra szóló szerződést, itt újra felhívjuk a figyelmét az együttműködés fontosságára, a terápiás ülések szükségességére, meghatározzuk azok rendszerességét. Kijelöljük a családgyógyozásban a szülőre háruló feladatokat, igényeik figyelembevételével és véleményezésével egyeztetjük elképzeléseinket.

Nem kötünk újabb szerződést, más megoldást javaslunk, ha:

- a szülő együttműködésre képtelen,
- a gyermek sorozatosan és durván megsérti a házirendet,
- a gyermek személyisége olyan mértékben sérült, hogy nyitott, koedukált gyermekotthonba beilleszkedni képtelen, illetve veszélyezteti önmagát vagy társait. Ezekben az esetekben szükség szerint ideiglenes szerződéssel a gyermek az otthonban maradhat, míg olyan társintézményt nem találunk, amely befogadja.

Kirívó esetben a fentiek azonnali szerződésbontással is járhatnak, ilyenkor a megbízási szerződés ide vonatkozó pontjai alapján járunk el.

A gondozás második szakasza

Az otthon fő tevékenysége preventív jellegű, lényeges a gyerekek családból történő tartós kiemelésének megelőzése. Ennek keretében kettős feladatot lát el:

- a gyermekek biztonságba helyezése, iskolai helyzetének javítása, személyiségük erősítése annak érdekében, hogy családba visszakerülve stabilabb személyiségállapotban kevésbé legyenek kiszolgáltatottak.
- a családintegráció érdekében folyamatosan, intenzíven foglalkozunk a családdal, elősegítjük külső és belső kapcsolatrendszerének rendezését.

Az otthon komplex személyiségfejlesztés keretében gondozási, nevelési feladatokat lát el. Gondozási funkciói magukban foglalják a személyes higiénés ismeretek elsajátítását. Hangsúlyozott jelentőséget tulajdonítunk a szűkebb környezet tisztaságának, otthonosságának megteremtésének, a

kontrollált viselkedésnek. Nevelési programja felöleli a gyermekek mindennapi életének megszervezését, irányítását. Személyre szóló foglalkozás keretében biztosítja a szükséges korrekciót, szervezi a szabadidő értelmes, tartalmas eltöltését.

Kapcsolatot tart a különböző oktatási-nevelési intézményekkel, ezáltal elősegíti a gyerekek tanulási, magatartási, alkalmazkodási problémáinak kezelését. Mentálhigiénés gondozás keretében biztosítja a gyermek személyiségállapotának megfelelő terápiás módszer kiválasztását és alkalmazását.

Komplex családgondozás céljából családi fórumot hoz létre, kutatja a gyermek rehabilitációjának legoptimálisabb feltételeit. Vizsgálja a szűkebb, tágabb családi, rokoni kapcsolatok támogatásának lehetőségeit. Rendszeres időközönként szülői értekezletet tart, ahol elemzi a család számára a hasonló nevelési problémákhoz vezető tüneteket.

Tudatosan irányít, hogy a szülők együttműködési szándékát megnyerje. Célja továbbá a családok felelősségvállalásának erősítése, a társadalmilag elfogadott értékrendszer kialakítása, a visszakerülés feltételeinek megszervezése. Mindezekhez harmonikus, elfogadó környezetet próbál kialakítani.

A családsegítő nevelők, gyermekfelügyelők munkáját, melynek során szociális és pszichés problémákkal, feszültségekkel találkoznak, pszichológus segíti. A pedagógiai munka kontrollját biztosítják a heti rendszerességgel tartott teamülések. Ezeken a szakmai megbeszéléseken kerül sor valamennyi gyermek állapotáról, életmódjának változásáról történő tájékoztatásra, az azonnali beavatkozás szükségességének jelzésére, módjának egyeztetésére, esetenként külső szakértő bevonására. A hasonló rendszerességgel vezetett gyerek-teameken nagy hangsúlyt kap az egyéni és csoportos elképzelések, igények figyelembevétele és véleményezése. Az intézmény kiemelkedő jelentőséget tulajdonít a hagyományok ápolásának, a különböző szokványos családi és személyre szóló ünnepek megrendezésének, azok bensőséges jellegének.

Nélkülözhetetlen keretet ad az otthon működésére vonatkozó éves terv, hetirend, napirend, a szünidei tevékenység tervezése, a folyamatos kapcsolattartás, vendégfogadás rendje a személyes igények mindenkori figyelembevételével.

Konvencionális feltételek mellett az egy hónapos beilleszkedési szakaszt követően a megfelelő terápiás eljárás a krízishelyzet jellegétől függően három hónaptól fél évig terjedő időszakot vehet igénybe.

A gondozás harmadik szakasza

Féléves benntartózkodás után minden gyermek esetében újra megvizsgáljuk terápiás tervünket, az eltelt idő és tapasztalataink tükrében elemezzük azt, szükség esetén alapvető változtatást eszközölünk, és a szülővel kötött új szerződésben meghosszabbítjuk a gyermek benntartózkodását. Ennek okai a következők lehetnek:

- a terápiás munka elhúzódása,
- a család erejét meghaladó és előre nem tervezhető – külső okokból eredő – problémák (pl. lakás vagy albérlet hiánya, tartós munkanélküliség),
- új, előre nem látott problémák felmerülése a családban,
- a gondozás irányának megváltozása (ebben az esetben ideiglenes szerződést kötünk arra az időre, míg a gyámhatóság intézkedése után a gyermeket társintézményben elhelyezzük),
- rendkívüli esetben, ha a gyermek személyiségfejlődése és a szülővel az otthon segítségével fenntartható kapcsolata úgy kívánja, vállaljuk a hosszabb ideig tartó gondozást.

Az elbocsátás menete

A kihelyezést minden esetben megelőzi egy felkészítő, támogató jellegű terápiás tevékenység: a ráhangolódás, beállítódás időszaka. Az otthonról történő leválás tapintatos, segítő szándékú pedagógiai, pszichológiai tevékenységet igényel, amely biztosítja a „kigondozás” sikerességét.

Az otthonból való elbocsátásnak különböző módjai lehetségesek:

- A gondozás eredményesen befejeződik, és a szerződés lejártakor a gyermek visszakerül családjába.

- A gyermek más intézménybe kerül.

- A szerződés lejártá után nem kerül sor hosszabbításra annak ellenére, hogy a gyermek problémáit nem sikerült megoldani. Ennek lehetséges okait és az eljárás módját fentebb már ismertettük.

- Szerződésszegés a törvényes képviselő részéről, illetve a gyermek súlyos fegyelemsértése esetén a szerződés lejártá előtt is sor kerülhet a szerződés felbontására és a gyermek elbocsátására. Az ilyen esetekben megpróbálunk megoldást találni arra, hogy a gyermek helyzete ne romoljon, szükség esetén ideiglenes szerződéssel az otthonban maradhat a fiatal addig, míg elhelyezése megnyugtatóan meg nem oldódik.

- A törvényes képviselő felbontja a szerződést. Ebben az esetben nincs lehetőségünk a gyermek további gondozására.

Arra az esetre, amikor a gondozott az otthonban éri el a nagykorúságot és a családról való leválás folyamata előre-haladott, ezért a családba való visszahelyezés nem megoldható, alapítványunk 1997-ben Kiléptető Otthont hozott létre.

Amennyiben a gyermek más otthonba illetve kollégiumba kerül, részletes esetleírást bocsátunk a társintézmény rendelkezésére, amely tartalmazza az anamnézist, a feltárt családi vonatkozásokat, az esetkezelés során alkalmazott terápiás módszereket. Természetesen a személyi adatok védelmének, a szakmai titoktartás követelményeinek messzemenő figyelembevételével.

Amennyiben a gyermek a családjába kerül vissza, úgy a gondozás során keletkezett dokumentumok az Alapítvány irattárában kerülnek megőrzésre.

A KILÉPTETŐ OTTHON PROGRAMJA

A Kiléptető Otthon helye az Alapítvány szervezetében

A Krízis Alapítvány Átmeneti Gyermekotthonának munkája során gondot okozott azoknak a fiataloknak a sorsa, akiknél a családi krízishelyzet egybeesik a családtól való elszakadás folyamatával. Ezek a gyermekek vagy későn kerültek intézményünkbe, vagy a problémáik súlyosbodtak oly mértékben, hogy a családi háttér veszélyeztető mivolta akadályozza a visszaillesztést, vagy a család integritása csak erős intézményi háttérrel fenntartható fenn. A Kiléptető Otthonban elhelyezett fiatalok befejezték nappali tanulmányaikat, és/vagy nagykorúak lettek. Számukra a Krízis Alapítvány 1997-ben Kiléptető Otthont nyitott. Az új szervezeti egység létrehozását a Fővárosi Önkormányzattól és a Népjóléti Minisztériumtól nyert támogatás tette lehetővé. A Kiléptető Otthon 6 férőhelyen évente 8-10 fiatal számára nyújthat megoldást a gyermekotthon elhagyása után, az országban egyedülálló módon kezelve a hajléktalansággal veszélyeztetett fiatalok problémáját.

A Kiléptető Otthonban egy felsőfokú végzettségű munkatárs dolgozik főállásban. Az ő feladata a Kiléptető Otthon életének megszervezése, személyre szóló gondozási tervek elkészítése, a lakásban élő fiatalokkal kapcsolatos dokumentáció vezetése, folyamatos kapcsolattartás az Otthon munkatársaival, részvétel a team munkájában és javaslattétel a Kiléptető Otthonban elhelyezett fiatalok ügyeiben. Feladata ezen kívül a Kiléptető Otthon működtetésével kapcsolatos egyéb teendők elvégzése.

A fiatalok mentális stabilitását a gyermekotthon pszichológusa heti rendszerességgel kontrollálja. Az intézményben folyó szakmai tevékenységért a gyermekotthon vezetője felel. A működés folyamatosságát az állami fejkvóta, az Alapítvány gazdasági háttere, szerződési és személyi térítési díjak biztosítják.

A kiléptető otthoni elhelyezés célja a fiatalok felkészítése az önálló életvitelre, lakhatási körülményeik rendezése (minimálisan albérlet), munkába szoktatás, személyiségállapot rendezése, folyamatban lévő tanulmányaik befejezése, szocializációs szintjük további stabilizálása, fejlesztése.

A kiléptető otthoni elhelyezés feltételei

A Kiléptető Otthonban csak olyan nagykorú fiatalokat helyezünk el, akik előzőleg legalább három hónapig a gyermekotthon lakói voltak, további intézményi segítségünket igénylik, és az Alapítvánnyal szerződést kötnek. Feltétel még, hogy munkaviszonnyal rendelkezzenek, illetve nappali rendszerű tanulmányokat folytassanak. Ez utóbbi alatt a Munkaügyi Központ által támogatott képzés és átképzés is értendő. A felvételtől a gyermekotthon vezetője dönt a team javaslata és a pszichológiai vélemény alapján.

A kiléptető otthoni elhelyezés

Amennyiben a felvételtől döntés születik, akkor a bekerülő fiatallal szerződést kötünk. A szerződés az alábbi lényeges pontokat tartalmazza:

- a szerződés időtartama és szakaszai,
- a költséghozzájárulás és a kötelező takarékoság mértéke,
- a fiatal személyes kötelezettségvállalása (tanulmányi kötelezettségek teljesítése, munkavállalási kötelezettség, a Munkaügyi Központtal való együttműködés kötelezettsége stb.),
- együttműködés a Kiléptető Otthon munkatársával.

A kiléptető otthoni elhelyezés időtartama maximum két év. Ez az időszak három szakaszra különül el. Az első szakasz időtartama fél év, a másodiké egy év, végül a harmadik szakasz ismét fél év. Szakmailag indokolt esetben a szakaszok időtartama változtatható, illetve bizonyos szakaszok kihagyhatók. Az egyes szakaszokban a fiatalok eltérő összeggel járulnak hozzá az elhelyezés költségeihez, illetve különböző mértékű takarékoskodást vállalnak. Mind a költség-hozzájárulást, mind pedig a kötelező takarékoskodást megköveteljük a nappali jellegű képzésben résztvevő gondozottaktól is. Nekik természetesen kisebb összegig, de az iskola melletti kereső tevékenység, a családi pótlék, ösztöndíj, étkezési támogatás mértékének arányában kell kötelezettséget vállalniuk.

A szerződés idő előtti felmondásának lehetséges okai:

- a szerződés megszűnése a fiatal részéről,
- a házirend súlyos megsértése,
- amennyiben a felvételen megjelölt okok megszűnnek (házasság, lakáshoz jutás stb).

A kétéves szerződés lejártá után csak rendkívüli esetben lehet az elhelyezést meghosszabbítani. A Kiléptető Otthont elhagyó fiatalot utógondozásban részesítjük.

Kiléptető otthoni tapasztalatok

Az elmúlt három hónap igazolta várakozásainkat. Főiskolára, középiskolába járó gondozottaink vagy nem találtak az iskola mellett végezhető munkát, vagy az első ill. második hónapban elveszítették állásukat.

Feladatunknak érezzük tudatosítani növendékeinkben az önálló életvitellel járó felelősséget, ill. meghatározni a munkahelykeresésben, munkahelyi szerződés-kötésben vállalt szerepünk mértékét.

Az együttélés kezdeti konfliktusai, a befizetési kötelezettségek, a munka elvesztéséből adódó jövedelemkiesés, a rendszeres étkezés megoldatlansága a gyermekotthon részéről további – eredeti terveinken felüli –, fokozatosan visszavonandó támogatás beiktatását tette szükségessé.

Intézményi környezetből kikerülve a társadalmi beilleszkedés nem zökkenőmentes, a fiatalok folyamatos kapcsolattartást, állandó visszajelzést igényelnek.

ÖSSZEGZÉS

Az elmúlt öt évben a gyakorlatban alakultak pedagógiai, pszichológiai módszereink, és a gyermekotthon működésével kapcsolatos elképzeléseink. Az otthon létrehozásakor elképzelt módszerek nem mindig váltották be a hozzájuk fűzött reményeket, és arra is rá kellett jönnünk, hogy az eredeti programban elképzelhető képest más jellegű krízishelyzetben is kerülnek otthonunkba gyerekek. Kiderült, hogy a háttérben általában súlyos családi problémák lappanganak, és nem elegendő a gyermek családba való visszahelyezéséhez a bekerüléskor megismert krízishelyzet felszámolása. Sok esetben a családgondozás mellett családterápia is szükséges, és bizonyos esetekben célszerűbb a családról való leválás folyamatát gyorsítani. Általánosságban elmondható, hogy döntő tényező a szülői ház, a család biztonsága, harmóniája mellett a fiatal önértékelésének javulása, és teljesítményének növelése.

Az évek során sikerült folyamatos munkakapcsolatot kiépítenünk a társintézményekkel és a gyámhatóságokkal. Különösen fontosak számunkra a XXII. kerületi kapcsolatok, hisz tevékenységünk zöme e kerülethez kötődik. Folyamatos munkakapcsolatban vagyunk az Önkormányzat Családvédelmi Irodájával, a Gyermekjóléti Szolgálattal, a Gyámhatósággal, a Nevelési Tanácsadóval, a Családsegítő Szolgálattal és a kerületünkben működő többi segítő szervezettel. Több alkalommal szerveztünk találkozót az iskolák gyermekvédelmi felelőseivel, beszámolóinkat eljuttattuk a kerületi iskoláknak. Az elmúlt évben tovább nőtt alapítványunk szakmai elismertsége. Rendszeres résztvevői vagyunk a szakmai szervezetek rendezvényeinek, meghívást kapunk gyermekvédelemmel és a nonprofit szervezetekkel kapcsolatos jogszabályok szakmai előkészítő vitáira, és a Hálózat a Demokráciáért Program szervezésében több más nonprofit szervezettel közösen részt veszünk egy országos képzési programban, amely az önkormányzatok és a gyermekvédelemmel foglalkozó civil szervezetek együttműködését segíti a gyermekvédelmi törvényben előírt feladatok teljesítése érdekében.